

Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gweithle

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

**Sgiliau Bywyd a Gwaith
Cynnwys yr Uned**

Cynnwys

Nod yr Uned	3
Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill.....	3
Dogfennaeth y Gymhwyster	3
Cynnydd ar draws lefelau	4
Gofynion Cyflenwi	6
Dull Asesu	8
Lefel Mynediad 1	8
Lefel Mynediad 2	9
Lefel Mynediad 3	9
Lefel 1	10
Lefel 2	11
Cynnwys yr Uned	12
Lefel Mynediad 1	12
Lefel Mynediad 2	15
Lefel Mynediad 3	18
Lefel 1	22
Lefel 2	26

Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r cymwysterau Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau ar gyfer Bywyd a Gwaith, sydd ar gael ar Lefel Mynediad 1–3, Lefel 1 a Lefel 2 i gefnogi Cwricwlwm i Gymru 14-16 oed.

Mae'r gyfres o unedau 'Hawliau a Chyfrifoldebau' wedi'i dylunio i ddatblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion fel gweithwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, ac i ddatblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymwysterau perthnasol (penodol i'r lefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards.

Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel dysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

Cysyniad	Mynediad 1	Mynediad 2	Cofnod 3	Lefel 1	Lefel 2
Deall Hawliau	Nodi un hawl sylfaenol.	Nodi dau hawl yn y gweithle.	Nodi dau hawl; disgrifio pam eu bod yn bwysig.	Nodi tri hawl cyfreithiol sylfaenol; disgrifio'r goblygiadau.	Esbonio hawliau cyfreithiol allweddol; cymharu'r eu gweihredu ar draws rolau.
Deall Cyfrifoldebau	Nodi un cyfrifoldeb.	Nodi ddwy gyfrifoldeb a'u paru â senarios syml.	Disgrifio'r cyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â hawliau penodol.	Disgrifio'r cyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â hawliau cyfreithiol.	Esbonio cyfrifoldebau a dadansoddi canlyniadau pan na chânt eu cadw.
Ymddygiad: Da a Gwael	Rhoi un enghraifft o ymddygiad da yn y gwaith.	Adnabod ymddygiad da ac ymddygiad gwael ac un effaith o bob un.	Disgrifio ymddygiadau cyfrifol ac anghyfrifol.	Disgrifio disgwyliadau yn y gweithle; disgrifio effeithiau ymddygiad.	Esbonio ymddygiad cyfrifol ar draws cyd-destunau; cymharu effeithiau ymddygiadau.
Effeithiau a Chanlyniadau	Nodi sut mae ymddygiad yn effeithio ar eraill (achos/effaith syml).	Adnabod canlyniadau syml ymddygiad anghyfrifol.	Disgrifio sut mae ymddygiad yn effeithio ar eraill yn y gweithle.	Disgrifio goblygiadau hawliau/cyfrifoldebau sydd heb eu cynnal; disgrifio effeithiau ymddygiad ar y gweithle.	Dadansoddi canlyniadau ar lefelau unigol, tîm a sefydliadol.

Sefyllfaoedd yn y gweithle	Nodi beth allai ddigwydd os bydd rhywun yn ymddwyn yn wael.	Nodi un canlyniad o beidio â gweithio'n gyfrifol gydag eraill.	Disgrifio ymddygiad personol yn y gweithgaredd ; disgrifi un peth i'w wella.	Nodi sefyllfaoedd yn y gweithle; disgrifio sut i ymateb.	Esbonio a gwerthuso ymatebion i sefyllfaoedd sy'n ymwneud â hawliau/cyfrifol debau.
Hunan-ymwybyddiaeth a Datblygiad	Nodi un peth roeddent wedi'i wneud neu hoffi.	Adnabod cyfrifoldeb mewn gweithgaredd a chanlyniad.	Disgrifio ymddygiad cyfrifol personol ac un gwelliant.	Disgrifio cryfderau sy'n cefnogi ymateb i sefyllfaoedd yn y gweithle.	Gwerthuso cryfderau ac anghenion datblygu personol wrth ymateb i faterion yn y gweithle.
Galw Gwybyddol	Nodi / cydnabod	Adnabod / paru / effeithiau syml	Disgrifio / rhesymau syml	Disgrifio a dehongli sefyllfaoedd	Esbonio / cymharu / dadansoddi / gwerthuso

Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid bod gan ddarparwyr Gynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgol/ coleg. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

Adnoddau Staff

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod y staff sy'n cyflwyno ac yn asesu'r uned hon yn gymwys ac yn brofiadol yn briodol.

Rhaid i staff dosbarthu:

- cael gwybodaeth a dealltwriaeth o hawliau a chyfrifoldebau cyflogaeth a gwybodaeth am Adnoddau Dynol
- gallu cefnogi dysgwyr i archwilio eu hawliau a'u cyfrifoldebau yn y gweithle
- deall gofynion diogelu a gwybod sut i ymateb yn briodol i ddatgeliadau neu bryderon dysgwyr

Dylid cefnogi'r ddarpariaeth drwy:

- staff sy'n gallu hwyluso trafodaeth, ymchwil a gweithgareddau archwiliadol sy'n ymwneud â hawliau a chyfrifoldebau yn y gweithle
- staff sy'n gallu cefnogi dysgwyr i ddatblygu ymwybyddiaeth o sgiliau a phenderfyniadau
- mynediad at gymorth bugeiliol neu ddiogelu lle bo angen

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofyniad gan y darparwr.

Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod adnoddau addas a digonol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon.

Rhaid i hyn o leiaf gynnwys:

Amgylchedd Dysgu

- amgylchedd dysgu diogel a chynhwysol sy'n cefnogi trafodaeth, archwilio a myfyrio

Deunydd Dysgu ac Addysgu

- cynlluniau gwersiau a deunydd sesiynau strwythuredig i gefnogi darpariaeth gyson
- Deunydd gweithgareddau a thaflenni i ddysgwyr i gefnogi archwilio hawliau a chyfrifoldebau
- deunydd sy'n seiliedig ar senarios ac astudiaethau achos
- adnoddau gweledol megis delweddau a chymhellion

Offer

- mynediad at ddyfeisiau digidol, e.e. cyfrifiaduron, gliniaduron neu dabledi
- mynediad i'r rhyngwyd i gefnogi ymchwil
- offer cyflwyno, e.e. taflunydd neu sgrin ryngweithiol
- adnoddau ystafell ddosbarth gan gynnwys bwrdd gwyn a deunydd ysgrifennu
- mynediad at fideos byrion neu astudiaethau achos sy'n dangos senarios yn y gweithle
- Templedi ar gyfer cynllunio a chyflwyno ymchwil swyddi

Gofynion Mynediad

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel y galw gynyddu, dylai athrawon gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod unrhyw wybodaeth neu sgiliau goblygedig angenrheidiol yn cael eu cynnwys yn eu cynlluniau darparu yn briodol.

Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu a ddyluniwyd gan y darparwr.

Rhaid i ddarparwyr gynnal gwiriad cyn i'r asesiad ddigwydd i gadarnhau bod y tasgau'n cwmpasu'r holl feini prawf asesu a'u bod yn briodol i'r lefel.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio o dystiolaeth. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw wedi'i chyflawni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer y gyfres o unedau hon.

Lefel Mynediad 1

Dylai asesiad o Hawliau a Chyfrifoldebau ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Paru	Paru lluniau i hawl yn y gweithle (e.e. gweithle diogel).
Dewis Lluniau	Dewis llun sy'n dangos ymddygiad da (helpu, gwrandio).
Pwyntio/Adnabod	Nodi enghraifft o gyfrifoldeb (cyrraedd ar amser).
Trefnu	Dosbarthu ymddygiadau yn "dda" ac "gwael" (yn seiliedig ar luniau).
Gwyliadwriaeth gyda chefnogaeth	Cymryd rhan mewn tasg syml; mae'r tiwtor yn cofnodi'r ymddygiad da a ddangoswyd.
Myfyrdod syml	Nodi un peth a wnaethant neu un effaith ar eu hymddygiad (cadarnhaol neu negyddol).

Lefel Mynediad 2

Dylai asesiad o Hawliau a Chyfrifoldebau ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Paru / Dewis	Paru hawliau i eiriau neu luniau (e.e. "diogelwch", "egwyliu").
Rhestru / Adnabod	Nodi dau hawl a dwy gyfrifoldeb gan ddefnyddio lluniau/awgrymiadau.
Tasgau Drefnu	Dosbarthu ymddygiadau yn "gyfrifol" ac "anghyfrifol".
Senario Adnabod	Adnabod pa gyfrifoldeb sy'n berthnasol mewn senario syml (e.e. gollyngiad ar y llawr → adrodd).
Adnabod Canlyniadau	Nodi effaith bosibl arfer gwael (e.e. "gwaith araf", "anniogel").
Cyfranogiad Sylfaenol	Cymryd rhan mewn dwy weithgaredd seiliedig ar ymddygiad (actio rôl, didoli cardiau); yna nodi un cyfrifoldeb neu ganlyniad.

Lefel Mynediad 3

Dylai asesiad o hawliau a chyfrifoldebau ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Disgrifiadau Strwythuredig Byr	Disgrifio hawliau a'r cyfrifoldebau cysylltiedig.
Disgrifiadau Achos-Effaith	Disgrifio sut mae ymddygiad yn effeithio ar eraill
Ymateb i Senario	Disgrifio sut olwg sydd ar ymddygiad cyfrifol mewn sefyllfaoedd syml.
Adolygiad Ymddygiad	Ar ôl gweithgaredd, disgrifio un enghraifft o'u hymddygiad cadarnhaol eu hunain ac un gwelliant.
Templedi / Trefnwyr	Cwblhau dabl yn cymharu ymddygiad da yn erbyn ymddygiad gwael.
Trafodaeth / Myfyrdod Syml	Darparu disgrifiadau llafar byr o ymddygiad yn y gweithle.

Lefel 1

Dylai Asesiad o Hawliau a Chyfrifoldebau ar Lefel 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Tasgau Disgrifio Strwythuredig	Disgrifio tri hawl cyfreithiol sylfaenol a'r cyfrifoldebau cysylltiedig.
Tasgau Goblygiad	Disgrifio'r goblygiadau pan na chaiff hawliau/cyfrifoldebau eu cynnal.
Disgrifiad o Ddisgwyliad	Disgrifio disgwyliadau yn y gweithle (e.e. cyfathrebu, prydlondeb).
Rhesymu Effaith Ymddygiad	Disgrifio sut mae ymddygiad cyfrifol yn cefnogi gweithio cadarnhaol.
Dehongli'r Sefyllfa	Disgrifio ymateb priodol i faterion gwaith syml.
Mapio Cryfder–Sefyllfa	Disgrifio sut mae cryfderau personol yn cefnogi rhyngweithiadau yn y gweithle.

Lefel 2

Dylai Asesiad o Hawliau a Chyfrifoldebau ar Lefel 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Tasgau Esbonio	Esbonio hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol; esbonio'u pwysigrwydd.
Tasgau Cymharu	Cymharu sut mae hawliau/cyfrifoldebau'n berthnasol yn wahanol ar draws rolau swydd.
Dadansoddiad Effaith	Esbonio sut mae ymddygiad anghyfrifol yn effeithio ar unigolion, timau a sefydliadau.
Dadansoddi Senario	Esbonio'r camau priodol mewn achosion yn y gweithle (e.e. arfer anniogel, gwahaniaethu).
Tasgau Gwerthuso	Gwerthuso effeithiolrwydd ymatebion gwahanol i sefyllfaoedd yn y gweithle.
Hunanwerthusiad	Gwerthuso cryfderau ac anghenion datblygu personol gan ddefnyddio tystiolaeth o weithgareddau.
Tasgau Cyferbynnu ar Sail Rôl	Cymharu'r disgwyliadau ymddygiadol ar draws gwahanol gyd-destunau yn y gweithle.

Cynnwys yr Uned

Lefel Mynediad 1

Teitl yr Uned: Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gweithle

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM231

Lefel: Lefel Mynediad Un

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion, fel gweithwyr a chyflogwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, a datblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1.	Gwybod hawliau a chyfrifoldebau sylfaenol yn y gweithle	1.1	Nodi un hawl sydd gan weithwyr yn y gwaith
		1.2	Nodi'r cyfrifoldeb sydd gan weithwyr yn y gwaith
2.	Gwybod sut i ymddwyn yn gyfrifol yn y gwaith	2.1	Rhoi enghraifft o ymddygiad da yn y gwaith
		2.2	Rhoi enghreifftiau o sut i ymddwyn yn gyfrifol yn y gwaith
3	Gwybod sut mae ymddygiad yn effeithio arnoch chi'ch hun ac ar eraill yn y gwaith	3.1	Nodi beth allai ddigwydd os bydd rhywun yn ymddwyn yn wael yn y gwaith
		3.2	Nodi sut y gall ymddygiad effeithio ar eraill yn y gwaith

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un hawl sydd gan weithwyr yn y gwaith e.e. • Gweithle diogel • Cyflog teg • Egwylliau • Cael triniaeth deg AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr nodi un cyfrifoldeb sydd gan weithwyr yn y gwaith e.e. • Cyrraedd ar amser • Dilyn cyfarwyddiadau • Gwisgo dillad/offer amddiffynnol personol cywir • Ymddygiad
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr roi un enghraifft o ymddygiad da yn y gwaith e.e. • Helpu eraill • Bod yn gwrtais • Gwrando • Dilyn cyfarwyddiadau. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr roi dau enghraifft o sut y gallant ymddwyn yn gyfrifol yn y gwaith e.e. • Dilyn rheolau • Gwisgo offer amddiffynnol personol • Tacluso'r gweithle
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr nodi un enghraifft o'r hyn a allai ddigwydd pe bai rhywun yn ymddwyn yn wael yn y gwaith e.e. • Mae pobl yn cynhyrfu • Mae'r gwaith yn arafu • Mae camgymeriadau'n digwydd • Gallai rhywun gael ei frifo. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr nodi un enghraifft o sut y gall ymddygiad effeithio ar eraill yn y gwaith e.e. • Yn gwneud eraill yn hapus/diogel NEU'n drist/anghyfforddus ("Os byddaf yn gweiddi, mae pobl yn teimlo'n drist"; "Os byddaf yn helpu, mae pobl yn teimlo'n hapus.")

Egwyddorion Cynyddu	Cynnydd 1 - Rwy'n dechrau deall bod angen i ni barchu eraill.
Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Datblygu cyfrifoldeb personol a chymdeithasol

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Amrywiaeth	Yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â chynhwysiant a thegwch cymdeithasol.
Hawliau Dynol	

Lefel Mynediad 2

Teitl yr Uned: Deall Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gwaith

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM232

Lefel: Lefel Mynediad Dau

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion, fel gweithwyr a chyflogwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, a datblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod hawliau a chyfrifoldebau sylfaenol yn y gweithle	1.1 Rhestru'r hawliau sydd gan weithwyr yn y gwaith
	1.2 Rhestru'r cyfrifoldebau sydd gan weithwyr yn y gwaith
	1.3 Cysylltu cyfrifoldebau â champau i'w cymryd yn y gweithle
2. Gwybod sut mae ymddygiad cadarnhaol a negyddol yn effeithio arnoch chi'ch hun ac ar eraill yn y gwaith	2.1 Rhoi enghraifft ar gyfer pob un o'r canlynol: a) Ymddygiad da yn y gwaith b) Ymddygiad gwael yn y gwaith
	2.2 Nodi effaith bosibl: a) Ymddygiad cadarnhaol b) Ymddygiad negyddol
3. Gwybod sut mae ymddygiad cyfrifol yn cefnogi gweithio gydag eraill	3.1 Nodi sut mae ymddygiad cyfrifol yn helpu pobl i gydweithio
	3.2 Nodi canlyniad posibl o beidio â gweithio'n gyfrifol gydag eraill

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau hawl sydd gan weithwyr yn y gwaith e.e. • Cyflog teg • Egwylliau • Gweithle diogel • Parch • Hyfforddiant. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddwy gyfrifoldeb sydd gan weithwyr yn y gwaith e.e. • Cyrraedd ar amser • Dilyn cyfarwyddiadau • Adrodd peryglon • Trin eraill yn deg AC1.3 Dylid rhoi senario gweithle syml i ddysgwyr a'u helpu i nodi ffordd y gallant weithredu'n gyfrifol, e.e. Llawr gwlyb – Adrodd am y perygl.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr roi un enghraifft o ymddygiad da ac un enghraifft o ymddygiad gwael yn y gwaith e.e. Cadarnhaol: Cynorthwyo, gwrando, bod yn gwrtais. Negyddol: Anwybyddu cyfarwyddiadau, gweiddi, bod yn annheg. AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr nodi un effaith ar ymddygiad cadarnhaol ac ymddygiad negyddol e.e. Cadarnhaol: Gwaith tîm yn gwella, pobl yn teimlo'n hapus. Negyddol: Gwrthdaro, camgymeriadau, pobl yn teimlo'n ofidus.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un ffordd y mae gweithredu'n gyfrifol yn helpu pobl i weithio gyda'i gilydd e.e. • Cadw gwaith yn ddiogel • Tasgau'n digwydd yn ddidrafferth • Osgoi dadleuon AC3.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un canlyniad o beidio â gweithio'n gyfrifol gydag eraill e.e. • Dadleuon • Camgymeriadau • Gwaith arafach • Sefyllfaoedd anniogel

Egwyddorion Cynyddu	Cynnydd 2 - Rwy'n deall bod angen i ni barchu hawliau eraill.
Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Datblygu cyfrifoldeb personol a chymdeithasol

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Amrywiaeth	Yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â chynhwysiant a thegwch cymdeithasol.
Hawliau Dynol	

Lefel Mynediad 3

Teitl yr Uned: Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gweithle

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM233

Lefel: Lefel Mynediad Tri

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion, fel gweithwyr a chyflogwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, a datblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1. Gwybod hawliau a chyfrifoldebau yn y gweithle	1.1	Adnabod hawliau gweithwyr yn y gwaith	
	1.2	Nodi'r cyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â'r hawliau a nodwyd yn 1.1	
	1.3	Rhoi enghraifft o pam mae'r hawliau a'r cyfrifoldebau hyn yn bwysig	
2. Gwybod sut mae ymddygiad yn effeithio ar y person sy'n ymddwyn a ar eraill yn y gweithle	2.1	Rhoi enghreifftiau o ymddygiad cyfrifol yn y gwaith	
	2.2	Rhoi enghreifftiau o ymddygiad anghyfrifol yn y gwaith	
	2.3	Amlinellu sut y gall ymddygiad effeithio ar eraill yn y gweithle	
3. Deall ymddygiad personol yn y gweithle	3.1	Adnabod ymddygiad cyfrifol personol yn ystod gweithgaredd yn y gweithle	
	3.2	Nodi un peth y gallent ei wneud yn wahanol y tro nesaf	

Cynnwys Dangosol

Deilliant
Dysgu 1 AC 1.1 **Rhaid** i ddysgwyr nodi o leiaf **ddau hawl** sydd gan weithwyr yn y gwaith e.e.

- Diogelwch
- Cyflog teg
- Parch
- Egwyliau
- Hyfforddiant
- Cytundeb cyflogaeth

AC 1.2 **Rhaid** i ddysgwyr nodi un cyfrifoldeb ar gyfer o leiaf **ddau** o'r hawliau a nodwyd ganddynt yn AC 1.1 e.e.

- Diogelwch – dilyn y rheolau/polisi
- Parch – bod yn gwrtais
- Cyflog teg – cwblhau'r oriau/tasgau y cytunwyd arnynt
- Egwyliau – dychwelyd o egwyliau mewn pryd
- Hyfforddiant – mynychu/cymryd rhan mewn hyfforddiant
- Cytundeb cyflogaeth – sicrhau eu bod yn deall beth sydd yn eu cytundeb

AC1.3 **Rhaid** i ddysgwyr allu nodi rhesymau pam fod yr hawliau a'r cyfrifoldebau hyn yn bwysig. Rhaid iddynt nodi rheswm am o leiaf **un** hawl ac **un** cyfrifoldeb e.e.

- Yn diogelu pobl
- Yn helpu i sicrhau bod y gwaith yn rhedeg yn ddidrafferth
- Cadw'r gweithle'n ddiogel

Deilliant Dysgu 2	AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr amlinellu o leiaf dau enghraifft o'r hyn y mae'n ei olygu i fod yn gyfrifol yn y gweithle e.e. • Helpu eraill • Cyrraedd ar amser • Gwrando/dilyn cyfarwyddiadau AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr amlinellu o leiaf dau enghraifft o'r hyn y mae'n ei olygu i fod yn anghyfrifol yn y gweithle e.e. • Anwybyddu cyfarwyddiadau • Bod yn anghwrtais • Ymddygiad anniogel • cadw amser gwael AC 2.3 Rhaid i'r dysgwr nodi sut y gall ymddygiadau effeithio ar bobl eraill yn y gwaith. Dylai hwn gynnwys ymddygiadau cadarnhaol a negyddol.
Deilliant Dysgu 3	Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn gweithgaredd am sefyllfa yn y gweithle. Gallai hyn gynnwys profiad gwaith neu sesiwn flasu, neu weithgaredd efelychiedig e.e. chwarae rôl, senario, tasgau grŵp. AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un enghraifft o'u hymddygiad cyfrifol eu hunain yn ystod y gweithgaredd. AC3.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf un peth y gallent ei wneud yn wahanol yn y gweithle.

Egwyddorion Cynyddu	Cam Cynnydd 3 - Gallaf esbonio pwy sy'n gyfrifol am ddiogelu hawliau yn fy ardal leol ac yng Nghymru, yn ogystal ag yn y byd ehangach. Rydw i hefyd yn deall bod rhai pobl yn cael eu hamddifadu o'u hawliau.
Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Datblygu cyfrifoldeb personol a chymdeithasol

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Amrywiaeth	Yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â chynhwysiant a thegwch cymdeithasol.
Hawliau Dynol	

Lefel 1

Teitl yr Uned: Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gweithle

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM234

Lefel: Un (1)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion, fel gweithwyr a chyflogwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, a datblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Gwybod hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol a'u goblygiadau yn y gweithle	1.1 Adnabod hawliau cyfreithiol gweithwyr yn y gwaith
	1.2 Amlinellu'r cyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â'r hawliau hyn ar gyfer y cyflogwr a'r gweithiwr
	1.3 Disgrifio'r goblygiadau posibl pan na chaiff hawliau neu gyfrifoldebau eu cynnal
	1.4 Rhoi enghreifftiau o bolisïau gweithle sy'n helpu i ddiogelu hawliau cyflogwr a gweithiwr
2. Gwybod ddisgwyliadau'r gweithle a sut mae ymddygiad cyfrifol yn cefnogi gweithio cadarnhaol	2.1 Disgrifio disgwyliadau'r gweithle mewn rôl swydd
	2.2 Disgrifio sut mae ymddygiad cyfrifol yn cefnogi perthnasoedd gwaith cadarnhaol
	2.3 Disgrifio sut y gall ymddygiad gwael effeithio ar y gweithle
3. Deall sut i ymateb yn briodol i sefyllfaoedd yn y gweithle	3.1 Disgrifio sut i ymateb yn briodol i bob sefyllfa yn y gweithle a roddir

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
	3.2 Disgrifio sut y gallai cryfderau personol gefnogi ymateb i sefyllfaoedd yn y gweithle
	3.3 Myfyrio ar ymddygiad personol yn ystod gweithgareddau yn y gweithle

Cynnwys dangosol	
Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i'r dysgwr nodi o leiaf tri hawl cyfreithiol sydd gan weithwyr yn y gwaith. • Cyflog teg: Beth yw'r isafswm cyflog? Pam mae tâl cyfartal yn bwysig • Amodau gwaith diogel: Beth sy'n gwneud gweithle'n ddiogel? offer amddiffynnol personol, arwyddion, hyfforddiant • Dim gwahaniaethu: Sut olwg sydd ar degwch? Parchu gwahaniaethau. • Contractau ysgrifenedig: Beth sydd mewn contract swydd? Oriau, tâl, dyletswyddau. AC 1.2 Rhaid i'r dysgwr ddisgrifio un cyfrifoldeb i'r cyflogwr a'r cyflogai ar gyfer o leiaf tri hawl cyfreithiol a nodwyd yn AC 1.1. • Cyflog teg: Rhaid i'r gweithiwr weithio'r oriau y cytunwyd arnynt, a bodloni disgwyliadau'r rôl swydd/rhaid i'r cyflogwr sicrhau bod pob awr yn cael ei thalu yn unol â'r contract, a bod dim gwahaniaethu o ran tâl yn y gweithle. • Amodau diogel: Rhaid i'r gweithiwr ddilyn y rheolau diogelwch, adrodd peryglon / rhaid i'r cyflogwr sicrhau bod y gweithle'n ddiogel, bod polisi ar waith, bod hyfforddiant yn cael ei ddarparu i'r gweithiwr, a bod offer amddiffynnol personol (PPE) yn cael ei ddarparu. • Dim gwahaniaethu: Rhaid i'r gweithiwr sicrhau eu bod yn trin cydweithwyr yn barchus ac yn dilyn y polisi; rhaid i'r cyflogwr sicrhau bod polisi ar waith, a bod cwynion yn cael eu hymchwilio. • Contract ysgrifenedig: Rhaid i'r gweithiwr sicrhau eu bod yn deall yr hyn sydd yn eu contract a dilyn y polisiau perthnasol/rhaid i'r cyflogwr gyflwyno contract, sicrhau bod Telerau ac Amodau'n cael eu cadw. AC 1.3 Rhaid i'r dysgwr nodi tri enghraifft o'r hyn a allai ddigwydd os na fydd pobl yn arfer yr hawliau a'r cyfrifoldebau hyn. Er enghraifft, gallent nodi'r enghreifftiau a'r canlyniadau canlynol os na ddilynir y cyfrifoldebau: • Rhybuddion: Llafar neu ysgrifenedig. • Materion cyfreithiol: Cwynion, tribwnalau. • Enw da: Colli ymddiriedaeth neu barch

AC 1.4 **Rhaid** i'r dysgwr roi **tri** enghraifft o bolisïau gweithle sy'n helpu i ddiogelu hawliau. Cyflwyno polisïau sylfaenol sy'n diogelu hawliau, megis:

- Iechyd a diogelwch: Adrodd damweiniau, defnyddio offer yn ddiogel.
- Cyfleoedd cyfartal: Recriwtio teg, gwrth-fwlio.
- Polisi bwlio ac aflonyddu: Sut i godi pryder.

Deilliant
Dysgu 2

AC 2.1 **Rhaid** i'r dysgwr ddisgrifio beth mae'n ei olygu i weithredu'n gyfrifol yn y gwaith. Rhaid iddynt ddisgrifio **dau** enghraifft o weithredu'n gyfrifol. Er enghraifft, gallant ddisgrifio cyfrifoldeb mewn termau syml:

- Gwneud y peth iawn, helpu eraill.
- Archwilio sut mae gweithredoedd yn effeithio ar bobl eraill (e.e. bod yn garedig, yn onest, yn ddibynadwy).

AC 2.2 **Rhaid** i'r dysgwr ddisgrifio **dau** enghraifft o sut mae ymddygiad cyfrifol yn effeithio ar y gweithle. Er enghraifft, gallant wneud sylw ar sut mae ymddygiad cyfrifol yn effeithio ar y gweithle e.e megis:

- Briodoldeb yn erbyn hwyrni
Onestrwydd neu anonestrwydd
- Cydweithredu yn erbyn gwrthod helpu
- Trafod sut mae'r rhain yn effeithio ar waith tîm ac ymddiriedaeth.

AC 2.3 **Rhaid** i ddysgwyr roi **dau** enghraifft o ymddygiad gwael yn y gwaith a'r effaith a gafodd hyn yn y gweithle. Gallent ddefnyddio enghreifftiau go iawn neu rai dychmygol.

Deilliant
Dysgu 3

AC 3.1 **Rhaid** i ddysgwyr nodi ymateb priodol ar gyfer senarios penodol yn y gweithle e.e.

- Cwyn am dorri eu hawliau.
- Gwyliau salwch: Adrodd am salwch yn briodol.
- Gwahaniaethu: Triniaeth annheg.
- Anghydfod contract: Anghytundeb ynghylch dyletswyddau.

Rhaid i ddysgwyr nodi sut y gellid mynd i'r afael â'r senarios e.e.

- Adrodd y broblem i reolwr.
- Dilyn rheolau'r cwmni
- Gofyn i'r Adran Adnoddau Dynol am gymorth.

AC3.2 **Rhaid** i ddysgwyr adnabod eu cryfderau eu hunain a sut y gallai'r rhain gefnogi'r sefyllfaoedd gweithle a roddir e.e. rwy'n aros yn llonydd dan bwysau, felly rwy'n gallu siarad yn dawel â fy rheolwr. Byddai hyn yn helpu pe bai anghytundeb ynghylch dyletswyddau.

AC 3.3 **Rhaid** i ddysgwyr fyfyrrio ar eu hymddygiad eu hunain yn ystod gweithgaredd gwaith-seiliedig. Gallai hyn gynnwys profiad gwaith, sesiynau blasu neu dasgau efelychiedig. Rhaid i'r myfyrrio gynnwys:

- Sut wnaeth y dysgwr ymddwyn.
- Sut oedd ymddygiad y person sy'n dysgu yn effeithio ar bobl eraill.
- Beth y gellid ei wneud yn wahanol y tro nesaf.

Egwyddorion Cynyddu	Cynnydd 4 - Mae gennyf ddealltwriaeth o fy nghyfrifoldebau amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol fy hun ac eraill wrth greu dyfodol cynaliadwy.
Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Datblygu cyfrifoldeb personol a chymdeithasol

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Amrywiaeth	Yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â chynhwysiant a thegwch cymdeithasol.
Hawliau Dynol	

Lefel 2

Teitl yr Uned: Hawliau a Chyfrifoldebau yn y Gweithle

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM235

Lefel: Dau (2)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hawliau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â gwaith o ran eu hunain a'u cyfoedion, fel gweithwyr a chyflogwyr, gan ystyried hawliau cyfreithiol, a datblygu'r sgiliau i allu cymryd cyfrifoldeb cymdeithasol a phersonol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
1.	Deall hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol gweithwyr a chyflogwyr yn y gweithle	1.1	Esbonio hawliau cyfreithiol allweddol a chyfrifoldebau cysylltiedig yn y gweithle
		1.2	Nodi polisiâu gweithle allweddol sy'n cefnogi hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol yn y gweithle
		1.3	Esbonio pam fod yr hawliau a'r cyfrifoldebau hyn yn bwysig
		1.5	Disgrifio canlyniadau methu â chynnal hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol yn y gweithle ar gyfer y ddau: a) Y cyflogwr (cyfrifoldebau) b) Y gweithiwr (hawliau)
2.	Deall ymddygiad cyfrifol ac anghyfrifol a'i effaith ar draws cyd-destunau gweithle	2.1	Esbonio sut olwg sydd ar ymddygiad cyfrifol mewn gwahanol sefyllfaoedd yn y gweithle
		2.2	Esbonio sut y gall ymddygiad anghyfrifol effeithio ar: a) Unigolion b) Timau c) Sefydliadau

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):		Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
		2.3	Cymharu effaith dau ymddygiad cyferbyniol mewn senarios yn y gweithle
3.	Gwerthuso sut i ymateb yn briodol i sefyllfaoedd yn y gweithle	3.1	Disgrifio'r camau priodol i'w cymryd mewn dwy sefyllfa yn y gweithle sy'n ymwneud â hawliau neu gyfrifoldebau
		3.2	Gwerthuso pa mor effeithiol y gallai ymatebion gwahanol fod ym mhob sefyllfa
		3.3	Gwerthuso cryfderau ac anghenion datblygu personol wrth ymdrin â sefyllfaoedd yn y gweithle

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1 AC 1.1 **Rhaid** i ddysgwyr nodi hawliau cyfreithiol gweithwyr a chyfrifoldebau cyflogwyr. Gall hyn gynnwys:

- Cyflog teg: dysgu dysgwyr am gyfreithiau cyflog byw isaf, cyflog cyfartal am waith cyfartal, a thryloywder cyflog.
- Amodau gwaith diogel: cyflwyno deddfwriaeth iechyd a diogelwch, asesiadau risg, a chyfrifoldebau cyflogwyr.
- Osgoi gwahaniaethu: yn cwmpasu nodweddion gwarchodedig o dan ddeddfau cydraddoldeb a chyn enghreifftiau o arferion cynhwysol.
- Hawl i gontract ysgrifenedig (telerau ac amodau cyflogaeth): Esbonio beth ddylai fod mewn contract (e.e. rôl y swydd, oriau, cyflog, cyfnod hysbysu) a pham ei fod yn bwysig.

AC 1.2 **Rhaid** i ddysgwyr nodi ystod o bolisiau gweithle sy'n cefnogi hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol. Gall hyn gynnwys:

- Polisi Tâl a Thalu Cyflog.
- Polisi Iechyd a Diogelwch.
- Polisi Cyfleoedd Cyfartal.
- Polisi Recriwtio.
- Polisi Cwynion.

AC 1.3 Dylai dysgwyr esbonio pwysigrwydd yr hawliau a'r cyfrifoldebau a nodwyd i'r cyflogwr a'r gweithiwr, e.e. diogelwch, tegwch, cynhyrchiant, lles, enw da'r cyflogwr.

AC 1.4 **Rhaid** i ddysgwyr egluro o leiaf **ddau** ganlyniad o fethu â chynnal hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol yn y gweithle. Gall hyn gynnwys:

- Tribiwnlysoedd cyflogwr-cyflogai oherwydd diswyddo annheg, gwahaniaethu, neu dorri contract.
Dirwyon neu daliadau iawndal am dorri deddfau iechyd a diogelwch neu fethu â chynnal hawliau statudol.
Newidiadau i arferion yn y gweithle a orchmynnir gan y llys, neu adfer gweithwyr a ddiswyddwyd yn anghyfiawn.
Colled morál a chynhyrchiant gan weithwyr, yn enwedig os yw staff yn teimlo'n anniogel, yn cael eu tanbrizio, neu'n wynebu gwahaniaethu.
Cyhoeddusrwydd negyddol, a all effeithio ar ymddiriedaeth cwsmeriaid a hyder rhanddeiliaid.
Anawster denu a chadw talent, gan fod ceiswyr gwaith yn rhoi blaenoriaeth gynyddol i weithleoedd moesegol a chydymffurfiol.
Gall gweithwyr sy'n methu â chyflawni eu cyfrifoldebau, e.e. trwy dorri rheolau iechyd a diogelwch, torri telerau'r contract, neu ymddwyn yn wahaniaethol, wynebu gweithdrefnau disgyblu ffurfiol. Gall y rhain gynnwys rhybuddion llafar neu ysgrifenedig, neu ataliad

Deiliant Dysgu 2 AC 2.1 Mae dysgwyr yn **archwilio** ystyr ymddygiad cyfrifol mewn gwahanol gyd-destunau e.e.

- Cyflogwr - Hyrwyddo tegwch a chynhwysiant: sicrhau cyfleoedd cyfartal ac atal gwahaniaethu.
- Stewardsiaeth amgylcheddol: lleihau gwastraff, cadw ynni, a chefnogi mentrau cynaliadwyedd.
- Ymgysylltu cymunedol: cymryd rhan mewn gweithgareddau elusennol neu raglenni gwirfoddoli.
- Gwneud penderfyniadau moesegol: dewis gweithredoedd sydd o fudd nid yn unig i'r cwmni, ond hefyd i weithwyr, cwsmeriaid, a'r gymuned ehangach
- Gweithiwr- Sut mae gweithredoedd unigol yn effeithio ar bobl eraill: archwilio sut y gall ymddygiadau fel naws y llais, iaith y corff, ac agwedd ddylanwadu ar morál, cynhyrchiant, a lles cydweithwyr.
- Pwysigrwydd ymddygiad moesegol: dysgu egwyddorion megis gonestrwydd, uniondeb, cyfrinachedd, a thegwch. Trafod sut mae ymddygiad moesegol yn meithrin ymddiriedaeth ac yn cefnogi diwylliant gweithle cadarnhaol.
- Sut mae cyfrifoldeb yn cyfrannu at amgylchedd gwaith cadarnhaol: esbonio sut mae cymryd perchnogaeth ar dasgau, bod yn atebol, a chefnogi eraill yn meithrin gwaith tîm a dibynadwyedd.

AC 2.2 **Rhaid** i ddysgwyr nodi effaith ymddygiad anghyfrifol ar bob un o'r pwyntiau bwled e.e.

- Unigolyn: straen, anghyfiawnder
- Timau: gwrthdaro, colli terfynau amser
- Sefydliadau; cwynion, niwed i enw da, cost ariannol

AC 2.3 **Rhaid** i ddysgwyr gymharu ymddygiadau cyferbyniol, gan nodi effaith pob un mewn gwahanol senarios e.e.

- dilyn cyfarwyddiadau neu anwybyddu arwyddion diogelwch
- datrys gwrthdaro'n dawel neu waethygu'r gwrthdaro

Rhaid i atebion gynnwys canlyniadau, effeithiau ar eraill, ac effaith ar ganlyniadau gwaith.

Deilliant
Dysgu 3

AC 3.1 **Rhaid** i ddysgwyr ddisgrifio'r sefyllfaoedd gweithle canlynol a'r camau gweithredu priodol i'w cymryd e.e.

- Delio â chwynion: dysgu dysgwyr sut y gall gweithwyr godi pryderon yn ffurfiol, gan gynnwys y camau mewn gweithdrefn gwyno a rôl Adnoddau Dynol.
- Mynd i'r afael â gwahaniaethu: gan gynnwys mathau o wahaniaethu (e.e. gwahaniaethu uniongyrchol, anuniongyrchol, aflonyddu), nodweddion gwarchodedig, a sut i adrodd digwyddiadau.

Gallai camau priodol gynnwys:

- Adrodd problemau: pwysleisio pwysigrwydd adrodd yn amserol a chywir drwy'r sianeli cywir.
- Dilyn gweithdrefnau: dysgu dysgwyr i gyfeirio at bolisïau'r cwmni a deall y camau sy'n rhan o ddatrys problemau.
- Ceisio cyngor gan Adnoddau Dynol: esbonio pryd a sut i gysylltu ag Adnoddau Dynol am gymorth, a phwysigrwydd cyfrinachedd a phroffesiynoldeb.

AC 3.2 Mae gwerthuso yn cynnwys ystyried effeithiolrwydd, risgiau, manteision a chanlyniadau tebygol e.e. Gall adrodd ar unwaith atal niwed tra gall oedi waethygu'r broblem.

AC 3.3 **Rhaid** i ddysgwyr fyfyrto ar eu cyfraniad eu hunain yn ystod gweithgaredd yn y gweithle e.e. profiad gwaith, sesiynau blasu neu weithgareddau efelychiedig. Rhaid i ddysgwyr ystyried sut y dangosodd eu hymddygiad gyfrifoldeb a sut y cafodd effaith ar eraill. Gallai hyn gynnwys:

- Myfyrto ar sut roedd eu hymddygiad yn effeithio ar eraill (e.e. a wnaethant helpu neu atal gwaith tîm?) Wnes i wrando ar eraill? Wnes i rannu syniadau neu helpu rhywun? A wnes i dorri ar draws neu anwybyddu unrhyw un? A wnaeth fy ngweithredoedd i'r dasg yn haws neu'n anoddach i'r grŵp?).
- Ystyried y canlyniad cyffredinol (e.e. a gwblhawyd y dasg yn effeithiol? Wnaethon ni orffen y dasg? Ydy pawb wedi deall beth i'w wneud? Oedd y canlyniad yn dda neu a allai fod yn well? Wnaethon ni weithio'n dda gyda'n gilydd?).
- Adnabod cryfderau a meysydd i'w gwella yn eu hymddygiad eu hunain.

Egwyddorion Cynyddu	Cynnydd 5 - Gallaf werthuso pwysigrwydd y rolau a chwaraeir gan unigolion, cymdeithasau, mudiadau cymdeithasol a llywodraethau wrth barchu a diogelu hawliau dynol pobl.
Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Llythrennedd / Digidol
Sgiliau Cyfannol	Effeithiolrwydd personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Datblygu cyfrifoldeb personol a chymdeithasol

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Amrywiaeth	Yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â chynhwysiant a thegwch cymdeithasol.